

יוזמים ציונות – מפגש שלישי

נתינה

מטרות הפעילות

- גיבוש הקבוצה.
- העלאת שאלות על ערך הנתינה בחיינו ודיון.
- הכנה למפגש התנדבות.

קהל היעד

תלמידי כיתות ח'-ט', מעופים.
קבוצה של 15-20 מודרכים.
משך הפעילות: כשעה וחצי.

מבנה הפעילות

פתיחה – משחק או.די.טי + שיקוף: 15 דקות.

גוף הפעילות:

משחק המתנות: 20 דקות.

שמונה מעלות צדקה של הרמב"ם: 30 דקות.

סיכום: 15 דקות.

טקס סיום: 5 דקות.

מהלך ההדרכה

פתיחה: משחק או.די.טי – 15 דקות

לסמוך על הקבוצה/לסמוך על החבר –

אפשרות 1 – הקבוצה יושבת במעגל על הרצפה, ורגלי המשתתפים מונחות ישירות לכיוון מרכז המעגל. חניך אחד עומד באמצע, ידיו צמודות לגוף והוא עוצם את עיניו. על החניך ליפול כ"בול עץ" ועל יתר החניכים במעגל לתפוס אותו. דרך קלה יותר לבצע את המשחק: עומדים במעגל צמוד וחניך אחד נמצא באמצע. המטרה היא לנדנד את החניך מצד לצד כמו כדור.

אפשרות 2 – על כל הקבוצה להרים חניך אחד כשכל חניך משתמש רק בשתי אצבעות! איך עושים זאת? מבקשים מנציג אחד לשכב על הרצפה (על הגב כשידיו לצדי הגוף), שאר החניכים עומדים מסביב לנציג וכל חניך מניח שתי אצבעות (אצבע מכל יד) מתחת לנציג. כעת על כל הקבוצה ביחד להרים את הנציג (אל דאגה – זה אמנם נשמע חסר סיכוי אך זה עובד בזכות המאמץ המצרפי).

גוף הפעילות – 50 דקות

משחק המתנות – 20 דקות

- כל אחד מהחניכים מקבל ארבע כרטיסיות מתנה גזורות (מתוך נספח ב'). מקפידים שכל סט מתנות יהיה שונה ממשנהו, ושכל רביעייה יהיה גיוון של מתנות – יקרות ערך, זולות, מתנות מוחשיות וכאלה שאינן מוחשיות. מסבירים לחניכים שאלו מתנות/רכוש שלהם, שביכולתם להשתמש בהן ולממש אותן. שמים בכובע את פתקי השמות של כל החניכים. כל חניך שולף מתוך הכובע פתק עם שם של אחד מחברי הקבוצה שלו יעניק מתנה.
- כל אחד בוחר לפחות מתנה אחת מבין הכרטיסיות שבידיו, שהוא רוצה לתת למי שעלה לו בהגרלה, נותן אותה ומסביר מדוע.
- אחרי סיום הסבב מנהלים דיון:

- אילו דפוסים נתינה ראינו במשחק?
- מדוע נתתי את המתנה שנתתי?
- ממה הושפעה הנתינה?
- ממי שעומד מולי? מהצורך של מי שעומד מולי?
- האם הבחירה שלי מה לתת הושפעה מגודל הוויתור שהיה עליי לעשות?
- האם נתינה מחייבת ויתור? האם נתינה משמעותית מחייבת ויתור משמעותי?
- האם מה שקיבלתי השפיע על מה שנתתי?
- האם מה שראיתי שנתנו אחרים השפיע על מה וכמה שבחרתי לתת?
- האם היו מצבים/אנשים שיצרו תחושת רתיעה מלתת?
- איך הרגישו כשנתנו?
- איך הרגישו כשקיבלו?

- מהי חשיבות הנתינה?
- מי, לדעתכם, מרוויח יותר מן הנתינה – הנותן או המקבל?
- **האם הנותן מקבל משהו בתמורה במעמד הנתינה?**
- ** את המילה "נתן" אפשר לקרוא משני הכוונים (מהתחלה לסוף ומהסוף להתחלה). כלומר, הנתינה היא דו-כיוונית: הנתינה קשורה לקבלה – בכל נתינה יש קבלה!
- מהי חשיבות הנתינה והמעורבות החברתית בחברה שלנו?

שמונה מעלות צדקה של הרמב"ם (ראו נספח א') – 30 דקות

הרמב"ם (רבי משה בן מימון) פעל במצרים במאה ה-12 ונחשב אחד האישים החשובים ביהדות:

מגדולי הפוסקים בכל הדורות, מחשובי הפילוסופים בימי הביניים, מדען, רופא, חוקר ומנהיג. הרמב"ם החזיק במשנה רציונליסטית מובהקת שבאה לידי ביטוי בכתביו. הוא הוכר כפילוסוף ורופא גם בתרבויות הערבית והאירופית. ספרו החשוב "משנה תורה" (או "היד החזקה") הוא סיכום של כל התורה שבעל פה בכל התחומים והנושאים, ויש בו עיסוק מרובה בענייני מוסר. בספר זה מגדיר הרמב"ם שמונה סוגים של נתינה ומדרג אותם מהחשוב ביותר לנחות ביותר.

מחלקים את הקבוצה לתת קבוצות של ארבעה משתתפים:

כל קבוצה מקבלת את כל שמונה מעלות הצדקה של הרמב"ם, אך לא בסדר הנכון (ראו נספח א'). על הקבוצה להחליט מהו הסדר הנכון של הדברים – מהי המעלה הנעלה ביותר ואילו תחתיה.

- כל קבוצה מציגה את המדרג שבנתה
- מנהלים דיון:
 - למה דירגתם את סוגי הנתינה כפי שדירגתם?
 - מה ההבדל בין דירוגי הקבוצות השונות?
 - אילו עמדות עלו בכל קבוצה?
 - על מה היה קל להסכים?
 - על מה נסבו חילוקי הדעות?
- מציגים את הסדר שיצר הרמב"ם ומנסים לבחון האם דבריו שונים מאלו שעלו אצל המשתתפים ומהו ההיגיון אשר עומד מאחורי הדירוג שהוא ביצע.
- מזמינים את המודרכים להגיד אם לדעתם יש סוגי נתינה נוספים על אלה שדירג הרמב"ם.

סיכום – 15 דקות

מסכמים את עיקרי הדברים, השאלות והמחשבות שעלו במהלך המפגש. מספרים על המפגש ההתנדבותי שיהיה בשבוע הבא, עם מי נפגשים, מה העשייה שלנו, למי אנחנו עוזרים ומדוע? שואלים את החניכים איך הם מרגישים לקראת מפגש ההתנדבות – חוששים? מתרגשים? מצפים? בעלי/חסרי מוטיבציה? משמיעים את השיר "לתת"/בועז שרעבי בשפת הסימנים ושרים אותו. או את "אני ואתה נשנה את העולם"/אריק איינשטיין בשפת הסימנים."

טקס סיום – 5 דקות

כל אחד כותב בפנקס מה הוא הרגיש כששמע את השיר. מי שרוצה משתף ☺
אפשרות נוספת: כל אחד כותב על חוויה כלשהי של נתינה שהוא חווה – אם בתור ה"נותן" ואם כ"מקבל", ומשתף איך הרגיש בחוויית הנתינה.

נספחים

נספח א' – "שמונה מעלות בצדקה" לרמב"ם

שמונה דרגות הצדקה של הרמב"ם במילים פשוטות ובסדר הנכון (מהדרגה הפחותה אל הנעלה). הדפיסו את המשפטים המצורפים וגזרו כל משפט בנפרד.

נותן – אך בעצב, מצטער על כך.

נותן פחות מן הראוי אך בסבר פנים יפות.

נותן לאחר שמבקשים ממנו.

נותן לפני שמבקשים ממנו.

הנותן יודע למי נתן, המקבל אינו יודע ממי קיבל.

הנותן אינו יודע למי נתן, והמקבל אינו יודע ממי קיבל.

המקבל יודע ממי קיבל, והנותן אינו יודע
למי נתן.

נותן הלוואה, עושה שותפות או מסדר
עבודה לחברו כדי שיוכל להתפרנס כראוי
ולא יזדקק לאחרים, תומך בו עד שיצליח
לעמוד לבדו.

ודברי הרמב"ם כלשונם...

"שמונה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו:

מעלה גדולה שאין למעלה ממנה – זה המחזיק ביד ישראל שְׂמֶךְ (שנעשה עני) ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו... החזק בו עד שלא ייפול ויצטרך.

פחות מזה – הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח; שהרי זו מצווה לשמה...

וקרוב לזה – הנותן לתוך קופה של צדקה...

פחות מזה – שיידע הנותן למי ייתן ולא יידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכין בסתר ומשליכין המעות בפתחי העניים. וכזה ראוי לעשות...

פחות מזה – שיידע העני ממי נטל ולא יידע הנותן...

פחות מזה – שייתן לו בידו קודם שישאל.

פחות מזה – שייתן לו אחר שישאל.

פחות מזה – שייתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות.

פחות מזה – שייתן לו בעצב.

(רמב"ם, משנה תורה, הלכות מתנות עניים, פ"י הלכות ז'–י"ד)

נספח ב' – מתנות קטנות

עציץ פורח	שרשרת זהב
פנקס ועט	ספר קריאה
שתיל של עץ	תמונה ממוסגרת
צמיד	כדורגל

שעון	בגדי ספורט
סמארטפון	אופניים
	חשמליים
חופשה ביוון	מחשב נייד
עוגת שוקולד	סלסילת פירות
מאה שקלים	ארוחה במסעדה

זר פרחים	מפתחות
בושם	שוקולד
נעלי הליכה	גרביים
כובע	ארנק
שובר לרשתות אופנה	כרטיס לסרט